

RAADSVORSTEL (via commissie)
BIJ ZAAKNUMMER: 2019001662

AGENDANUMMER: 05

COMMISSIE Algemene Zaken en Control op 14 februari 2019

Onderwerp:	Bijlage(n):	Vergadering van:	Agenda-nummer:	p.h.:
Samenwerkingsakkoord 2019-2022 en Werkprogramma 2019 Metropoolregio Eindhoven	-5-	26 januari 2019	19.01.	HV

de raad
van de gemeente
Asten

Samenvatting

Het Samenwerkingsakkoord 2019-2022 en Werkprogramma 2019 van de Metropoolregio zijn aangeboden aan de 21 gemeenteraden. De raden worden in gelegenheid gesteld om op beide stukken hun zienswijze kenbaar te maken voor 1 maart 2019. Aan u wordt gevraagd om kennis te nemen van beide stukken en in te stemmen met de voorgestelde zienswijze. De zienswijze zal na de besluitvorming door de raad worden toegezonden aan het Algemeen Bestuur van de Metropoolregio Eindhoven. De behandeling van deze stukken in het Algemeen Bestuur is gepland op 27 maart 2019.

Beslispunten

1. Kennis te nemen van het aangeboden Samenwerkingsakkoord 2019-2022 en Werkprogramma 2019;
2. Instemmen met voorgestelde zienswijze.

Inleiding

In 2017 evalueerde Bureau Berenschot de samenwerking binnen de Metropoolregio Eindhoven (MRE). De uitkomst was helder: het moest anders. Er was gebrek aan verbondenheid, draagvlak en eigenaarschap bij de 21 gemeenten. Daarom startte in januari 2018 de 'Update Metropoolregio Eindhoven'. Een stevige verbetering van de bestuurlijke samenwerking van 21 gemeenten. Het 'oude' regiobestuur stelde op 20 maart 2018 een 'ambitiedocument' vast: hierin is een eerste richting geschetst voor de MRE-samenwerking van de toekomst. De raad heeft hiervoor in januari 2018 de Astense inbreng besproken aan de hand van stellingen. In september 2018 is de zogenaamde 'bouwstenennotitie' voor de totstandkoming van het samenwerkingsakkoord in Asten besproken.

Het eindresultaat van de Update zijn onderlinge afspraken over de toekomst van de samenwerking, vastgelegd in een Samenwerkingsakkoord 2019 – 2022. Daarnaast zijn de opgaven uit het akkoord vertaald in concrete acties voor 2019. Deze zijn opgenomen in het Werkprogramma. De raad kan uiterlijk 1 maart 2019 een zienswijze geven.

Wat willen we bereiken

Een goed functionerende samenwerking in de regio op de juiste onderwerpen.

Wat gaan we daarvoor doen

Samenwerkingsakkoord

Het samenwerkingsakkoord bevat de afspraken en voorwaarden voor de samenwerking tussen de 21 gemeenten in Zuidoost-Brabant. Een samenwerkingsakkoord mee ondertekenen betekent automatisch een inspanningsverplichting en directe betrokkenheid. Samenwerken betekent immers 'samen werken'. In het akkoord zijn de samenwerkingsthema's en de hierbinnen relevante opgaven opgenomen. Daarnaast bevat het akkoord afspraken over de governance; op welke manier werken we met elkaar samen, hoe zijn gemeenten betrokken, et cetera. Met andere woorden: hoe gaan we de opgaven waar de regiogemeenten gezamenlijk voor staan ook daadwerkelijk aanpakken. In september 2018 is de bouwstenennotitie besproken die is gebruikt als basis voor het akkoord. In grote lijnen komt de inhoud van de bouwstenennotitie overeen met het nu voor zienswijzen aangeboden akkoord. In algemene zin is het advies om een positieve zienswijze af te geven ten aanzien van het akkoord:

- 1.1. Het overkoepelende doel van de samenwerking is het handhaven en uitbouwen van het kenmerkende economische profiel van de regio, om op die manier het vestigings- en verblijfsklimaat voor de inwoners en bedrijven te stimuleren.*

Om dit te realiseren wordt er samengewerkt op een aantal thema's, elk met hun eigen opgaven. De regio Zuidoost-Brabant is landelijk erkend als Mainport. Dit biedt kansen, maar vraagt ook om gezamenlijke inspanningen en slagvaardigheid om deze positie vast te houden.

Gedurende het proces is door Asten de volgende inbreng geleverd ten aanzien van de regionale samenwerking op de schaal van de MRE:

1. de raad erkent het belang van regionale samenwerking. De raad staat daarbij achter 'Het huis van Asten', waarin is vastgelegd wat op lokaal niveau, subregionaal niveau en regionaal niveau wordt opgepakt (goedschaligheid en opgave gestuurd);
2. de raad heeft ingestemd met de thema's waarop de regionale samenwerking zich richt en heeft aangegeven welke thema's daarin voor Asten met name van belang zijn. Dat zijn de transformatie van het landelijk gebied en de energietransitie. De raad heeft aangegeven dat Asten ook bereid is om actief te participeren in de samenwerking op deze thema's;
3. de raad voelde zich in het verleden op afstand staan en heeft behoefte aan meer inhoudelijke informatie. Een goed werkende governancestructuur is een vereiste voor het goed kunnen functioneren van de regionale samenwerking. Daarnaast is behoefte aan een goede subregionale afstemming/voorbereiding in de Peel.

Zienswijze: Asten erkent het belang van regionale samenwerking op het handhaven en uitbouwen van het economisch profiel van de regio, om het vestigings- en verblijfsklimaat te stimuleren. Dit biedt kansen voor de gehele regio, waaronder ook voor Asten. Asten draagt graag bij aan de gezamenlijke inspanningen op dit vlak.

- a. *De 21 gemeenten werken samen op de thema's Economie, Mobiliteit, Energietransitie en Transitie Landelijk Gebied. De samenwerking is adaptief.*

Voor de selectie van samenwerkingsonderwerpen is gekeken naar thema's waarvoor regionaal breed draagvlak is om deze samen op te pakken. Kort gezegd betekent dit dat het akkoord en de thema's die hierin zijn opgenomen het startpunt zijn van de samenwerking tot en met 2022. De wereld om ons heen staat echter niet stil. Ontwikkelingen die zich tussentijds voordoen en die voor de regio als relevant worden beoordeeld, moeten een plaats kunnen krijgen in de samenwerking. Dit is overigens geen vrijbrief om de samenwerkingsagenda fors uit te breiden. Lokaal wil lokaal kan, regionaal waar dat toegevoegde waarde heeft. Afspraken over de toevoeging van nieuwe thema's zijn opgenomen in het hoofdstuk Governance.

Per thema zijn opgaven geformuleerd waar de 21 gemeenten de komende periode mee aan de slag gaan. Deze zijn in sommige gevallen tamelijk abstract, maar worden jaarlijks vertaald in concrete activiteiten, opgenomen in het Werkprogramma. Een samenvatting van de

opgaven en resultaten vindt u in deel 2 van het akkoord, een uitgebreide beschrijving per thema in deel 3. Hieronder volgt een kort overzicht:

Thema	Opgaven
Economie	<ol style="list-style-type: none"> 1. Verbinden van gemeentelijke en bovenlokale economische agenda's met de Brainportagenda. 2. Het bevorderen van kennis en innovatie via het Stimuleringsfonds. 3. Het versterken van de basiseconomie, signaleren van verkennen van mogelijke opkomende opgaven en kansen.
Mobiliteit	<ol style="list-style-type: none"> 1. (Inter)nationale connectiviteit met economische centra. 2. Bereikbaarheid in dagelijkse omgeving door meerdere vervoersvormen. 3. Leefbaarheid, verkeersveiligheid en duurzaamheid. 4. Stimuleren van slimme mobiliteit in de regio. 5. Verbinding van het thema mobiliteit met de thema's economie, energietransitie en transitie landelijk gebied. 6. Verbinding logistiek met Regionale Bereikbaarheidsagenda.
Energietransitie	<ol style="list-style-type: none"> 1. Uiterlijk in 2050 klimaatneutraal zijn, en de afspraken uit het Klimaatakkoord hiervoor vertalen in een Regionale Energiestrategie (RES). 2. Uitvoering van de RES; productie van duurzame energie, verduurzaming en draagvlak creëren voor ander gedrag van inwoners. 3. Komen tot testomgevingen voor innovatieve concepten voor de opwekking van duurzame energie.
Transitie landelijk gebied	<ol style="list-style-type: none"> 1. Het creëren van een leefbaar uitnodigend, toekomstbestendig en economisch vitaal landelijk gebied. 2. Zorgen voor een goede samenhang tussen stad en platteland. 3. Opstellen van een regionaal streefbeeld van het toekomstig landelijk gebied, met de Integrale Strategie Ruimte als basis. 4. Versnellen van de transitie van de agrarische sector. 5. Succesvolle innovatieve verdienmodellen in het buitengebied mogelijk maken, die tevens de landschappelijke kwaliteiten versterken. 6. Aanpakken van grote opgaven als emissiereductie, energietransitie en het voedselvraagstuk met innovatieve technieken en de in de regio aanwezige kennis en vaardigheden aanpakken. 7. Effectieve interventies om een groot deel van de € 200 miljoen van het Rijk voor de warme sanering van de varkenshouderij in Zuidoost-Brabant in te zetten.

Zienswijze: Advies is om akkoord te gaan met de beschreven thema's en opgaven.

b. Governance en rol van de gemeente

Deel 4 van het samenwerkingsakkoord bevat een voorstel voor de wijze waarop onderling wordt samengewerkt, de governance. Kortweg zijn bevoegdheden en taken als volgt verdeeld (voor een uitgebreidere toelichting, zie het akkoord):

Samenwerking MRE in een gemeenschappelijke regeling

Voor de organisatie van de samenwerking is een gemeenschappelijke regeling onvermijdelijk aangezien er middelen in om gaan en er personeel in dienst is. Andere passende alternatieven zijn schaars, zo niet onvindbaar. Een gemeenschappelijke regeling kent een aantal wettelijke verplichtingen. Denk hierbij aan zaken als een eigen bestuur (Algemeen Bestuur en Dagelijks Bestuur). Dit maakt het ook meteen mogelijk dat alle gemeenten in de samenwerking vertegenwoordigd zijn.

Kaderstellende en controlerende rol bij gemeenteraden

In de samenwerking blijven de 21 gemeenteraden eindverantwoordelijk. Zij stellen kaders en zien (eventueel via de lokale vertegenwoordiger in het regiobestuur) toe op de naleving. Gebruikelijke zaken als de werkplannen met begroting en de jaarlijkse verantwoording worden aan de gemeenteraden voorgelegd voor zienswijzen.

Het Algemeen Bestuur als regionaal opdrachtgever

Het Algemeen Bestuur is bestuurlijk opdrachtgever van het Dagelijks Bestuur. Ieder lid van het Algemeen Bestuur is daarnaast ambassadeur van de samenwerking binnen de eigen gemeente en draagt zorg voor de verbinding met de eigen raad en het college. Alle 21 gemeenten zijn vertegenwoordigd in het Algemeen Bestuur.

Naar een beleidsrijk Dagelijks Bestuur (opdrachtnemer)

Het Dagelijks Bestuur is bestuurlijk opdrachtnemer van het samenwerkingsakkoord en bewaakt de realisatie. Daarnaast verkent het Dagelijks Bestuur nieuwe maatschappelijke thema's waarop samenwerking mogelijk van meerwaarde is. Het Dagelijks Bestuur zorgt voor de dagelijkse aansturing van de samenwerking én vormt het externe gezicht van de regio. Het Dagelijks Bestuur heeft een brede regionale samenstelling en heeft een vaste kern van drie leden. Daarnaast treden de voorzitters van de vier portefeuillehoudersoverleggen (zie verderop) toe tot het Dagelijks Bestuur om de inhoudelijke verbinding vorm te geven. Voor overige zaken en om de regionale spreiding te garanderen wordt er daarnaast een extra lid toegevoegd aan het Dagelijks Bestuur (in de huidige samenstelling is dit een bestuurder vanuit de Kempen). In totaal bestaat het Dagelijks Bestuur uit 8 leden.

Terug naar een structuur met portefeuillehoudersoverleggen

Portefeuillehoudersoverleggen geven bestuurlijk uitvoering aan de afspraken met betrekking tot een specifiek thema uit het samenwerkingsakkoord. Aan deze overleggen nemen collegeleden uit de regio deel. Zij zijn hiermee rechtstreeks verbonden met de inhoudelijke uitvoering van het samenwerkingsakkoord. 'Bestuurlijke koplopersgroepen' binnen het portefeuillehoudersoverleg kunnen fungeren als kartrekkers op een specifiek thema. Hier is indien gewenst ook ruimte voor externe inbreng (bijvoorbeeld van bedrijven of kennisinstellingen). Voorzitter van het portefeuillehoudersoverleg is de bestuurlijk trekker. Hij of zij legt aan het Dagelijks Bestuur verantwoording af over de voortgang. Ook voor de financiën wordt een portefeuillehoudersoverleg ingericht. Ambtenaren van de Metropoolregio en de 21 gemeenten faciliteren de samenwerking en dragen gezamenlijk bij aan de uitvoering.

Vraag aan de raad: Is er vanuit Asten behoefte aan voortzetting van de Raadstafel 21, nu er voortaan 2 raadsledenbijeenkomsten zijn en de portefeuillehouders een rol kunnen vervullen om de raad tussentijds te informeren over de inhoudelijke uitvoering van het samenwerkingsakkoord? Uw raad wordt gevraagd om zich daarover uit te spreken en dit op te nemen in de zienswijze.

Zienswijze: Advies is om aandacht te vragen voor de betrokkenheid van gemeenten en de communicatie. Betrek gemeenteraden vroegtijdig en zorg dat de portefeuillehouders die op één van de regionale thema's deelnemen aan het regionaal overleg op een heldere en eenduidige manier de raad tussentijds kunnen informeren. Ondersteun hen daarin vanuit de procesondersteuners van de MRE. *Er is daarnaast wel/geen behoefte om de Raadstafel 21 voort te zetten.*

Het blijft een aandachtspunt dat er een goede afstemming op subregionaal schaalniveau (waaronder de Peel) tot stand komt, bijvoorbeeld georganiseerd vanuit de koplopersgroepen zodat alle gemeenten goed geïnformeerd zijn en afstemming op subregionaal niveau is

gewaarborgd. Dit is noodzakelijk om alle gemeenten volwaardig te kunnen laten participeren en aangehaakt te houden.

- c. *Om de governance goed te organiseren en de afspraken hierover vast te leggen, wordt de gemeenschappelijke regeling gewijzigd in 2020 of 2021.*

In de gemeenschappelijke regeling MRE is juridisch vastgelegd op welke manier de 21 gemeenten in Zuidoost-Brabant met elkaar samenwerken. De inhoud van de regeling is gebaseerd op de samenwerkingsafspraken uit 2015. Hier is toen een passende werkwijze bij bedacht, zijn bevoegdheden verdeeld en zijn verschillende bestuurlijke gremia ingericht. Ook is er een zogenaamde 'statuut overlegorganen' vastgesteld door het Algemeen Bestuur van de MRE. Hierin zijn aanvullende werkafspraken vastgelegd. Ten opzichte van die afspraken en de werkwijze verandert er met het nieuwe samenwerkingsakkoord het een en ander.

Om het Samenwerkingsakkoord 2019-2022 op een correcte manier uit te voeren is daarom eigenlijk een aanpassing van de gemeenschappelijke regeling noodzakelijk. Dit is een zware procedure, waarbij 21 gemeenteraden unaniem moeten besluiten over aanpassing. De nieuwe werkwijze in de regio vraagt echter ook nog om enige experimenteerruimte. Werkt het in de praktijk zoals we dit vooraf hebben bedacht en bedoeld? Om te voorkomen dat de gemeenschappelijke regeling direct aanpast moest worden, is ervoor gekozen om het statuut overlegorganen zodanig aan te passen, dat de nieuwe samenwerkingsafspraken wel al uit gevoerd kunnen worden. Soms met een kleine hulpconstructie, maar wel in de geest van het Samenwerkingsakkoord.

Zienswijze: Advies is om de gekozen werkwijze te ondersteunen.

Werkprogramma 2019 MRE

Daar waar het Samenwerkingsakkoord de koers tot en met 2022 bepaalt en op sommige punten nog abstract is, moet het jaarlijkse Werkprogramma zorgen voor concretisering, realiseerbare acties en zichtbare resultaten. Over het Werkprogramma is afgesproken dat het jaarlijks voorafgaand aan vaststelling door het Algemeen Bestuur aan de gemeenteraden wordt voorgelegd voor een zienswijze. In de periode tussen aanlevering van het concept-Werkprogramma (medio december 2018) en de voorziene vaststelling (eind maart 2019) wordt het stuk verder verfijnd. Dit gebeurt parallel aan de zienswijzeprocedure.

- 2.1. *In het Werkprogramma zijn de activiteiten en acties voor 2019 op de regionale thema's beschreven.*

De thema's en opgaven uit het Samenwerkingsakkoord zijn voor het eerste uitvoeringsjaar (2019) vertaald in de volgende hoofdlijnen per thema:

Thema	Voornaamste acties werkprogramma
Economie	<ol style="list-style-type: none">1. Gemeentelijke/bovenlokale economische agenda's verbinden met elkaar én de Brainport-agenda.2. Regionale input leveren voor het Jaarplan van Brainport.3. Innovatieve projecten steunen met het Stimuleringsfonds.4. Nieuwe economische kansen en thema's verkennen die een versterking vormen op de Brainport Agenda.
Mobiliteit	<ol style="list-style-type: none">1. De verbinding van de MRE met andere economische centra in de Euregio verbeteren.2. De bereikbaarheid van de regio verbeteren, de bereikbaarheidsagenda actualiseren en een 'Uitvoeringsprogramma 2020 verkeersveiligheid' opstellen. Tevens een 'Regionaal Uitvoeringsplan' maken voor besteding van provinciale middelen voor mobiliteit.3. Een toekomstbeeld van het mobiliteitssysteem maken voor de middellange en lange termijn.

Energietransitie	<ol style="list-style-type: none"> 1. Een Regionale Energie Strategie maken om de afspraken uit het Klimaatakkoord regionaal te formuleren en in acties te vertalen (uitvoeringsprogramma). 2. Starten met de uitvoering van de acties uit het uitvoeringsprogramma, inclusief kennisdeling over ruimtelijke visies voor grootschalige wind- en zonne-energie. 3. De regio inzetten als testomgeving voor innovatiekracht op dit thema.
Transitie landelijk gebied	<ol style="list-style-type: none"> 1. Een regionaal streefbeeld maken waarin compact is beschreven hoe de regio werkt aan een verbetering van het landelijk gebied (thema's: energie, klimaat en landschap, gezonde omgeving, economie, verbinding stad-platteland). 2. Een lobbyagenda maken en uitvoeren. 3. De uitvoering van de regeling 'warme sanering varkenshouderij' ondersteunen. 4. Verbetering van het netwerken van natuurgebieden en bevordering van landschappelijke kwaliteit. 5. Versterken van functionele en ruimtelijke relaties om de verbinding stad-platteland te versterken.
Governance	<ol style="list-style-type: none"> 1. Het Werkprogramma 2019 verder verbeteren en verfijnen gedurende de looptijd van de zienswijzprocedure. 2. Organiseren van de halfjaarlijkse Metropoolconferenties om gemeenten in positie te brengen. 3. Organisatie van de bestuurlijke overleggen (portefeuillehoudersoverleggen, Dagelijks Bestuur, Algemeen Bestuur). 4. Ambtelijke ondersteuning van de samenwerking. 5. Uitwerking van de financiële uitspraken en voorbereiding begroting 2020 MRE. 6. Aanpassing Statuut Overlegorganen MRE en doorlopende evaluatie van de samenwerkingsvorm, in voorbereiding op de aanpassing van de Gemeenschappelijke Regeling (2021).

Zienswijze: Advies is om kennis nemen van de nu beschreven acties die zijn opgenomen in het Werkprogramma 2019, dat nog een verdere verfijning krijgt gedurende de looptijd van de zienswijzprocedure.

2.2. *De verbinding tussen de verschillende thema's in het Werkprogramma ontbreekt.*

De vier regionale thema's binnen de MRE-samenwerking kennen een sterke verbinding met elkaar. In het Werkprogramma en de hierin omschreven acties en activiteiten wordt echter weinig blij gegeven van deze samenhang. De integraliteit tussen de verschillende thema's ontbreekt. Verdere verfijning is belangrijk. Een voorbeeld: de opgaven ten aanzien van energie en de transitie in het landelijk gebied doorkruisen elkaar, en kunnen elkaar versterken. Dit is nu onvoldoende zichtbaar in het Werkprogramma.

Zienswijze: Advies is om op te nemen dat het Werkprogramma 2019 verder geconcretiseerd moet worden door de samenhang tussen de vier regionale thema's goed te beschrijven.

2.3. *De financiële doorvertaling van de nieuwe samenwerkingsagenda wordt pas echt duidelijk aan de hand van het Werkprogramma 2020, in het najaar van 2019.*

De financiële consequenties van het Samenwerkingsakkoord 2019-2022 en de uitwerking daarvan in de jaarlijkse werkprogramma's is nog niet verwerkt in de begroting 2019 en

verder van de MRE (en daarmee in de inwonerbijdrage). Vooral nog is de begroting 2019 van de MRE gebaseerd op de oude samenwerkingsafspraken.

In de loop van 2019 wordt het Werkprogramma 2020 opgesteld. Dan zijn ook de eerste ervaringen bekend met de uitvoering van het Werkprogramma 2019 (benodigd personeel, benodigde werkbudgetten et cetera). Dit leidt tot een realistischer beeld om tot een passende begroting voor 2020 en verder te komen. Deze wordt weliswaar al in het voorjaar van 2019 in concept aan gemeenten aangeboden voor inspraak omdat dit wettelijk verplicht is, maar er vindt in het najaar van 2019 een begrotingswijziging voor 2020 plaats. Pas dan is definitief duidelijk wat de hoogte van de inwonerbijdrage wordt. Door het Dagelijks Bestuur van de MRE is toegezegd dat de inwonerbijdrage in ieder geval niet zal stijgen ten opzichte van 2019.

Zienswijze: Advies is om aan te geven dat Asten de gewijzigde begroting 2020 met belangstelling afwacht.

Mogelijke alternatieven

N.v.t.

Risico's

N.v.t.

Communicatie

Het blijft belangrijk om zelf op subregionaal niveau van de Peel goede afstemming te organiseren op deze thema's. Dit zal vanuit Asten zelf onder de aandacht moeten worden gebracht bij de andere Peelgemeenten.

Wat mag het kosten

De inwonerbijdrage is bekend en blijft gelijk.

Bijlage(n)/ter inzage (incl. AST-nr)

1. Aanbieding Samenwerkingsakkoord 2019-2022
2. Aanbieding Werkprogramma 2019
3. Samenwerkingsakkoord 2019-2022
4. Werkprogramma 2019

jori.meulendijks@asten.nl

RAADSBSLUIT

Onderwerp:	Dagtekening:	Agendanummer:
Samenwerkingsakkoord 2019-2022 en Werkprogramma 2019 Metropoolregio Eindhoven	26 januari 2019	19.01.

De raad van de gemeente Asten;

gezien het voorstel van het college van burgemeester en wethouders van 15 januari 2019 met zaaknummer 2019001819;

gehoord het advies van de commissie Algemene zaken en Control van 14 februari 2019;

besluit:

1. Kennis te nemen van het aangeboden Samenwerkingsakkoord 2019-2022 en Werkprogramma 2019;
2. Instemmen met voorgestelde zienswijze.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van de raad van de gemeente Asten van 26 februari 2019.

De raad voornoemd,
griffier,
mr. M.B.W. van Erp-Sonnemans

voorzitter,
mr. H.G. Vos